

STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET 2025

STIFTELSEN
UPPLANDSMUSEET

INNEHÅLL

FÖRORD	1
TVÅ JUBILEER	3
STÄRKTA KUNSKAPSUPPLEVELSER OCH LIVSLÅNGT LÄRANDE	4
SAMVERKAN SOM ÖKAR KUNSKAPEN OM UPPLANDS KULTURHISTORIA OCH KULTURARV	9
DIGITAL NÄRVARO	12
EN EFFEKTIV ORGANISATION MED MEDARBETARE SOM TRIVS OCH UTVECKLAS	14
SLÖJD	15
UPPLANDS FORNMINNESFÖRENING OCH HEMBYGDSFÖRBUND	17
BESÖKSSTATISTIK FÖR STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET 2024	19
ÅRSREDOVISNING	20

Redaktör och skribent: Cecilia Bygdell

Bildredaktör: Camilla Löf

Grafisk form och produktion: One of The Faces 2026

Omslagsbild: Interiör från professorshemmet i kulturkvarteret Walmstedtska. Foto: Olle Norling.

Samtliga bilder tillhör Stiftelsen Upplandsmuseet om inget annat anges.

FÖRORD

Museer utgör en del vad som kan kallas den offentliga sfärens demokratiska infrastruktur – de är helt enkelt institutioner med hög trovärdighet som erbjuder rum för reflektion, kunskap och möten, och bidrar till demokratins uthållighet. I den oroliga tid vi lever i är detta viktigare än någonsin. Det senaste året har präglats av global oro och osäkerhet, och de väpnade konflikterna i vår omvärld har påmint oss om hur skört vårt samhälle är och att kultur och historia är avgörande för människors trygghet och identitet. För oss som arbetar med kulturarv har detta ytterligare förstärkt betydelsen av vårt uppdrag – att bevara, förmedla och skapa kunskap och förståelse för både det förflutna och den samtid vi lever i.

Stiftelsen Upplandsmuseets styrka ligger i bredden av kompetens, medarbetarnas engagemang och den kunskapsstradition som verksamheten vilar på – något som varit tydligt under 2025. Som länsmuseum för Uppsala län strävar vi efter att göra kulturarvet relevant och tillgängligt för olika målgrupper, oavsett ålder, bakgrund eller förkunskaper, och vi vill stärka kunskaperna om länets kulturarv. Samtidigt arbetar vi, liksom många andra kulturinstitutioner, under utmanande ekonomiska förutsättningar som på sikt riskerar att påverka verksamhetens kvalitet, något som ställer hårda krav på prioriteringar. Vi vet att den verksamhet vi bedriver både är efterfrågad och välbehövd, och en högkvalitativ museiverksamhet skapar en ökad attraktivitet för länet, både att bo i och att besöka. Det finns en enorm potential i länets kulturarv, låt oss använda och utveckla det.

Under 2025 har vi, som framgår av denna verksamhetsberättelse, haft en bred och omfattande verksamhet, och det är tydligt att Stiftelsen Upplandsmuseet är starkt bidragande till såväl det demokratiska samhället som till att göra Uppsala län mer attraktivt. Med det sagt vill jag rikta ett varmt tack till alla medarbetare för det arbete och engagemang ni lagt ner.

Uppsala 15 april 2026

Stefan Lundblad
Landsantikvarie och museichef

*Museichef Stefan Lundblad.
Foto: Maria Ljunggren.*

Stiftelsen Upplandsmuseets ändamål är att upprätta och för allmänheten hålla tillgängligt ett kulturhistoriskt museum för Uppsala län. Vår vision är att vara ett kulturhistoriskt nav – som gör skillnad. Vi gör skillnad för alla besökare som deltar i verksamheten på våra museiarenor, för dem vi samverkar med, för dem som tar del av vår expertkompetens och för alla dem som vill ta del av den kunskap som finns i våra samlingar.

Som länsmuseum finns vi i en lokal kontext. Vårt bidrag till den regionala utvecklingen kan sammanfattas med våra fyra ledord: kunskap, inspiration, reflektion och dialog. Vi kan länets historia, vi visar på inspirerande sätt hur kulturarvet både kan bevaras och utvecklas, vi är en part som gärna gör det vi är experter på tillsammans med andra och vi visar på vägar för regionens invånare att själva bidra till vår gemensamma kulturhistoria.

Vi arbetar även för att främja, bevara och utveckla regionens hemslöjd. Hantverkande ökar bland befolkningen, och vi har en växande folkrörelse att stötta i resan mot ett hållbart slöjdande.

Under 2025 har Stiftelsen Upplandsmuseet arbetat med fyra strategiska mål

- 1 STÄRKTA KUNSKAPSUPPLEVLERSER
OCH LIVSLÅNGT LÄRANDE**
- 2 SAMVERKAN SOM ÖKAR KUNSKAPEN OM
UPPLANDS KULTURHISTORIA OCH KULTURARV**
- 3 DIGITAL NÄRVARO**
- 4 EN EFFEKTIV ORGANISATION MED
MEDARBETARE SOM TRIVS OCH UTVECKLAS**

TVÅ JUBILEER

I januari uppmärksammades att den återskapade professorsvåningen i Walmstedtska gården varit öppen för allmänheten i 50 år. Foto: Frida Gereonsson.

25 år som museum bögtidligbålls. Foto: Amanda Rimmer.

Två av Stiftelsen Upplandsmuseets museiarenor har jubilerat under året: Professorshemmet i kulturkvarteret Walmstedtska och Gamla Uppsala museum.

I januari 1975 stod rekonstruktionen av familjen Rydins hem i Walmstedtska gården klar. Familjen Rydin bestod av makarna Eleonora Genberg och professor Herman Rydin och deras fyra barn. Med hjälp av memoarer, bouppteckningar och fotografier kunde hemmet rekonstrueras som museivåning. För att uppmärksamma 50-årsjubileet

bjöd museet in den antikvarie som ansvarade för skapandet av våningen för ett publikt samtal om museala rekonstruktioner.

Gamla Uppsala museum firade i sin tur att det var 25 år sedan museet öppnade. Stiftelsen Upplandsmuseets arkeologer gjorde visningar i området och inbjudna föreläsare berättade om museets uppbyggnad och om platsens historia. Ett processionståg som anspelade på den medeltida seden att bära S:t Eriks relikier mellan Uppsala och Gamla Uppsala markerade också den festliga dagen.

STÄRKTA KUNSKAPSUPPLEVELSER OCH LIVSLÅNGT LÄRANDE

Kunskap skapas i alla delar av Stiftelsen Upplandsmuseets verksamheter: I förvaltande och nyförvärv av samlingar, i forskning och undersökningar av kulturmiljöer och i alla de utställningar, visningar och evenemang som erbjuds besökare.

Stiftelsen Upplandsmuseet bedriver verksamhet vid tre museer: Upplandsmuseet beläget centralt i Uppsala, Gamla Uppsala museum alldeles intill Kungshögarna och friluftsmuseet Disagården som också det finns i Gamla Uppsala. Därtill visas professorshemmet i Walmstedtska gården.

KUNSKAPEN I SAMLINGARNA

I samlingarna finns det stora kunskapskapitalet. Föremålsmagasinet som rymmer Stiftelsen Upplandsmuseets omfattande samlingar finns i Morgongåva. Där har en utökning av magasinlokalerna gjorts, och avtal för försäljning av magasinförvaltnings-tjänster med externa aktörer har tecknats.

Nya delar av föremålsmagasinet i Morgongåva färdigställda och färdiga för inflytt. Foto: Kenth Wessberg.

En samling negativ och positiv tillhörande J F Hållboms lax- och fågelaffär tillkom i samlingarna under året. Foto: Okänd.

Förvaltandet av samlingarna är ett ständigt pågående arbete för att säkra museets kunskap för framtiden. Arbetet handlar om att vårda, registrera, skanna och fotografera existerande samlingar, men också om att införliva nya bilder och föremål.

Samlingarna har utökats med flertalet bildsamlingar och ett mindre urval av föremål. Bland nya förvärv finns glasnegativ från Vittinge, diabilbilder från 1960- och 70-talets Uppsala, klänningar från början av 1900-talet och kakelprover från Upsala-Ekeby. Samlingarna har också utökats genom Stiftelsen Upplandsmuseets egen verksamhet, främst i den arkeologiska verksamheten men även i samtidsinsamlingen. Så har intervjuer genomförts med nutida slöjdare i projektet *Jag slöjdar!*, och slöjdade föremål har förvärvats till samlingarna.

Under året genomfördes ett särskilt projekt kopplat till registrering och uppmärkning av alla föremål som samlades in från de arkeologiska undersökningarna inför Ostkustbanans nya dragning genom Gamla Uppsala. Undersökningarna genomfördes mellan åren 2012—2017 och drygt 4000 föremål togs tillvara.

En annan del av att förvalta samlingarna handlar om att vårda de historiska byggnaderna som finns på friluftsmuseet Disagården. Under 2025 rödfärgades den stora Nyvlastugan och underhållet fortsatte av de många fönsterbågarna.

Forskningsundersökning inom projektet Filmers kulle där en ugn för den tidiga järnframställningen undersöks. Foto: Anna Ölund.

NY KUNSKAP

Vad var Östra Aros för plats innan den blev Uppsala? I forskningsprojektet Östra Aros undersöks de källmaterial som finns från tiden 900–1300 efter vår tideräkning. Genom studier av föremål, landskap, kyrkor och gravlagda individer hoppas Stiftelsen Upplandsmuseets forskare kunna ge ny kunskap om Östra Aros och dess invånare. Projektet finansieras av Vetenskapsrådet. Ett annat forskningsprojekt, *Filmers kulle – medeltida sätesgård eller medeltida hytta?*, syftar till att öka kunskapen kring den uppländska järnhanteringen äldsta historia. Projektet finansieras av Ola Ehns minnesfond.

Gravklot från Östra Aros, daterad till tiden 650–750 efter vår tideräkning. Det kan ursprungligen ha varit placerat vid en nu förvunnen kungsbög. Gravklotet är ett av många föremål som omtolkas i forskningen om Östra Aros äldsta historia
Foto: Olle Norling.

Bebyggelseantikvarier vid Stiftelsen Upplandsmuseet har under året fördjupat kunskaperna om flertalet kulturmiljöer runt om i länet i samband med restaurerings- eller utvecklingsprojekt. Exempel på miljöer och objekt som särskilt studerats är Vattholma bruk, väderkvarnen vid Gräsö gård och Gråmuren vid Örbyhus slott.

De arkeologiska utredningarna har dominerats av utredande om fornlämningar berörs vid kommande exploateringar inför utbyggnad av elförsörjningen. Arkeologer har genom inventeringar och utredningsschakt gjort undersökningar på en mängd platser från Untra i Tierp till Danmark söder om Uppsala. I länets sydöstra del i Tillinge och Sparsåtra socknar har främst lämningar efter boplatser från slutet av bronsålder till järnålder undersökts.

Ett flertal arkeologiska undersökningar i den så kallade Tornerparken söder om Uppsala slott under senaste åren har gett ny kunskap om platsen. Här har keramik från järnåldern, smidesverksamhet och rester efter ombyggnationer på slottet hittats. Troligen fanns här ett järnåldersgravfält som grävdes bort under senmedeltid.

Delar av den nya kunskap som produceras av Stiftelsen Upplandsmuseets medarbetare publiceras i böcker, tidskrifter och rapporter. Vetenskapliga och populärvetenskapliga texter har behandlat skilda ämnen så som fynd i Gamla Uppsala, Sankt Göransgruppen i Storkyrkan i Stockholm, metodologiska reflektioner angående museers samtidsinsamling och kroppsspråket i ikonografiska traditioner.

51 Arkeologiska undersökningar

47 Avrapporterade arkeologiska projekt

Ett vikingatida gravfält i Bladåkers socken. Benen från bålet har omsorgsfullt placerats i kärl av keramik. Foto: Malin Lucas.

UTSTÄLLNINGAR

På Upplandsmuseet och Gamla Uppsala museum visas både basutställningar som står under många år och tillfälliga utställningar. Strax efter att UPP-LEV öppnades på Upplandsmuseet i slutet av 2024, påbörjades arbetet med att förnya basutställningen även på Gamla Uppsala museum. Under året initierades förberedelser för insatser i fastigheten liksom framtagande av nytt kunskapsunderlag inför nytt utställningsbygge. Redan innan en ny utställning kan stå på plats finns ett behov av att förnya den existerande, både innehållsmässigt och till utseendet. Utställningen har därför uppdaterats med nya texter och illustrationer, och ett utbyte av montrar är igångsatt.

På Gamla Uppsala museum har *Tyde den som kan*, en utställning om runor och runstenar, visats även under 2025. Tre tillfälliga utställningar visades på Upplandsmuseet. I *De assimilerade* av Robin Tinglöf gestaltades en personlig berättelse om att återta sin historia som en del av Resandefolket. Utställningen lyfte frågor om minoritetsrättigheter, förföljelse och institutionell rasism i svensk nutidshistoria. Fotoutställningen *I min kameras närhet* med fotografen Bernth Johanssons fotografier, visades svartvita porträtt av kända och mindre kända Upp-

ANLÄGGNINGSBESÖK PÅ STIFTELSEN UPPLANDS- MUSEETS MUSEER

Gamla Uppsala museum **78 916**

Upplandsmuseet **41 500**

Disagården **27 639**

Walmstedtska gården **1 144**

salabor från sex decennier. *Älskade korg – Bundet, flätat och vridet* lyfte korgen ur perspektiv som hållbarhet, eget skapande och kulturhistoria.

Korgen har följt människan under årtusenden.
Från utställningen *Älskade korg!*. Foto: Martin Testorf.

Bärbygården på friluftsmuseet Disagården har fått nya skyltar och plexiglas som gör det möjligt att ta del av interiören utan att personal är på plats. Foto: Martin Testorf.

PEDAGOGISKA SATSNINGAR

På de tre museerna Upplandsmuseet, Gamla Uppsala museum och Disagården sker visningar för besökare. Som mest intensiv är verksamheten under sommarhalvåret då fem dagliga visningar sker på Gamla Uppsala museum och tre dagliga visningar erbjuds på Disagården respektive Upplandsmuseet.

Barn är en viktig besöksgrupp för Stiftelsen Upplandsmuseet. Skolans besök sker därför kostnadsfritt. Utbudet till skolorna i utställningen UPP-LEV är under utarbetande, och en referensgrupp med lärare har skapats för att säkerställa att det ska möta skolans kunskapsbehov.

Barnspåret i den nya basutställningen på Upplandsmuseet, UPP-täckaren, färdigställdes under året. Genom upplevelsebaserade moment och kluriga uppdrag får barn och vuxna möjlighet att tillsammans fördjupa sig i länets historia på barnens villkor. Under året har en omdaning av barnhörnan på Gamla Uppsala museum också initierats.

Pedagogiska visningar sker även utanför musei-byggnaderna, både i Gamla Uppsala där kulturmiljön är central och i Uppsala stad. Fyrisåvandringen är ett årligt återkommande samarbetsprojekt med Upplandsstiftelsen, Biotopia, Pumphuset och lärarnätverket för hållbar utveckling. Gymnasieelever vandrar utefter Fyrisån för att lära om uppsalapro-

De yngre besökarna på UPP-täcktsfärd i det nya barnspåret.
Foto: Martin Testorf.

filer och milstolpar i stadens historia. Den hbtq-historiska vandringen Upsala Darling har getts vid flera tillfällen, liksom stadsvandringar riktade till mellanstadiets elever. I det visningsutbud som finns i Gamla Uppsala museum under högsäsong är det möjligt att bestiga högarna dagligen tillsammans med en pedagog.

Djur på Disagården

- 2 roslagsfår
- 2 linderösvin
- 2 hedemorahöns,
- 1 tupp och 4 kycklingar
- 2 jämtgetter och 4 killingar

ANTAL VISNINGAR OCH PROGRAM FÖR SKOLKLASSER

Gamla Uppsala museum	174
Upplandsmuseet	146
Disagården	70
Walmstedtska gården	38
Visningar & vandringar i länet	60

Stora och små lantraser möter besökarna på Disagården. Foto: Emma Krusten.

Rengöring av en minnessten på Hållnäs kolerakyrkogård, rest över de Hållnäsbor som dog i koleraepidemin under 1830-talet. Foto: Robin Lucas.

SAMVERKAN SOM ÖKAR KUNSKAPEN OM UPPLANDS KULTURHISTORIA OCH KULTURARV

Samverkan sker med civilsamhällets föreningar, församlingar, myndigheter, enskilda individer och nätverk i den svenska museisektorn. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund är en central samarbetspartner. Stiftelsen Upplandsmuseet utför kanslifunktioner för föreningen, redigerar årsboken *Uppland*, handhar all ekonomisk hantering, bedriver rådgivning och stöd till enskilda föreningar samt håller föredrag.

KUNSKAP MED ANDRA

Inom kulturmiljöområdet är Stiftelsen Upplandsmuseet ett stöd till länets kommuner, och svarar bland annat på en större mängd bygglovsremisser. Tillsammans med fastighetsägare och förvaltare av kulturhistoriskt värdefulla miljöer har insatser bland annat gjorts vid Stenbron i Engelska parken i Söderfors, i Ånghammaren och Bruno Liljefors ateljé i Österbybruk samt musikpaviljongen till Uppsala gamla stadshotell. Samverkan med Svenska kyrkan har gjorts i Alsike, Björklinge, Börje och Dannemora kyrkor. I samverkan med Länsstyrelsen i Uppsala län har rengöring av länets runstenar fortsatt. Insatserna koncentrerades till områdena runt Grillby, Lillkyrka och Veckholm.

STORA PROGRAMDAGAR

De stora programmen som genomförs på museerna sker med samarbetspartners, ofta med organisationer som det finns en lång tradition att arbeta tillsammans med.

En helg i juni byggde vendeltida återskapare från Sverige och Storbritannien upp ett läger på området utanför Gamla Uppsala museum. En stor del av upplevelsen för besökarna var möjligheten att se återskapade dräkter och hantverkare som skapar tidstypiska föremål.

Den historiska julmarknaden är ett återkommande evenemang, samarrangerat med Gamla Uppsala hembygdsförening och Gamla Uppsala sportklubb. Julmarknadens utbud bestod av historiskt hantverk, och inne i museet gavs visningar.

Midsommar på Disagården lockar alltid många besökare, och många av dem firar svensk midsommar för allra första gången. Samarbetspartner sedan decennier är kulturföreningen Fyrisgillet. Även nationaldagsfirandet sker i samverkan med Fyrisgillet, tillsammans med Gamla Uppsala hembygdsförening.

På Upplandsmuseet togs däremot nya samverkansinitiativ när det arrangerades tre kvällar med temat Sveriges minoriteter. Museet samarbetade med samiska, sverigefinska och romska organisationer och företrädare för offentlig förvaltning.

Vendeltida återskapare fyller området runt Gamla Uppsala museum under Vendeltidsdagarna. Foto: Amanda Rimmer.

Samiska nationaldagen firas på Upplandsmuseet. Foto: Frida Gereonsson.

Garner färgas gyllengula och får torka utanför Gamla Uppsala museum. Aktiviteter för sportlovslediga familjer. Foto: Amanda Rimmer.

BESÖKSMÅLSUTVECKLING OCH MARKNADSFÖRING

Tillsammans med andra institutioner lyfts våra museer och länets kulturmiljöer fram som besöksmål. Under året bildades nätverket Uppsalas historiska kvarter, där ett flertal museer tillsammans utvecklar marknadsföring, programverksamhet och skyltning i stadens historiska kärna.

Gamla Uppsala är ett internationellt besöksmål. Sedan flera år finns samarbeten med Viking Sweden som marknadsför svenska besöksmål med vikingatema, Nätverket för exportmogna besöksmål i Sverige och Destination Uppsala. Det ger nationell och internationell synlighet åt den unika platsen Gamla Uppsala.

Ett annat besöksmål i länet är Lövsta bruk. På uppdrag av Stiftelsen Leufsta har Stiftelsen Upplandsmuseet arbetat med att utveckla verksamheten, haft det ekonomiska ansvaret, arbetat fram en ny intäktsmodell samt haft det operativa ansvaret för öppethållande av bruket. Arbetet syftar till att ge Stiftelsen Leufsta bättre förutsättningar att själva driva sin verksamhet framöver.

Herrgårdsbyggnaden i Lövsta bruk. Stiftelsen Upplandsmuseet har utvecklat verksamheten på uppdrag av Stiftelsen Leufsta. Foto: Magnus Hjalmarsson, Stiftelsen Leufsta.

DIGITAL NÄRVARO

1442 byggnader är hittills utpekade som särskilt värdefulla i Östhammars kommun i den inventering som görs i kommunen. Norrboda fiskehamn. Foto: Per Lundgren.

Bland de verksamheter som utvecklat sina arbetsprocesser genom digitala verktyg finns kulturmiljöarbetet. I samverkan med Östhammars kommun tas ett nytt kulturmiljöprogram för kommunen fram. En inventering av hela kommunens bebyggelse pekar ut särskilt värdefulla byggnader. Resultatet kommer att tillgängliggöras i GIS-format på

Östhammars kommuns hemsida, till nytta för kommunal handläggning och en intresserad allmänhet. I den arkeologiska verksamheten har användningen av drönarfotografi utvecklats för att ge bättre överblick och perspektiv i landskapsrummet.

STIFTELSEN UPPLANDSMUSEETS KOMMUNIKATION

Sessioner på hemsida

118 345

Interaktion på Facebook

120 907

Interaktion på Instagram

34 434

Visningar på Youtube

67 227

Digitaliserade bilder under året. Konstnären Olle Hellström vid räcket till Islandsbron som han designat, Uppsala 1956. Foto: Uppsala-Bild.

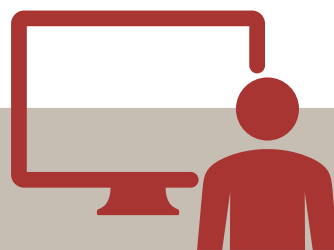
Nyförvärv under året. Klippning i det gröna, från Boksta i Vittinge socken. Foto: Okänd.

Digitaliserade bilder under året. Den första kvinna som prästvigts i Uppsala stad 1967. Foto: Uppsala Bild.

TILLGÄNGLIGGJORDA SAMLINGAR

Genom hemsidan Digitalt museum har allmänheten möjlighet att söka i Stiftelsen Upplandsmuseets samlingar. Där är Stiftelsen Upplandsmuseet fortfarande ett av de museer som har allra flest sökningar. De som söker på sidan är från hela Sverige, och även från andra delar av världen. Innan samlingarna når allmänheten registreras all tillgänglig information i databasen Primus. Många föremålsposter får också nytaga fotografier i färg.

Registrerade föremål i Primus

57 925

varav **57 553** arkeologiska föremål

Registrerade bilder i Primus

9 523

Unika sidvisningar på DigitaltMuseum

670 419

Publicerade föremål på DigitaltMuseum

38 300

Publicerade bilder på DigitaltMuseum

10 855

Ordning och reda. Policy för samlingsförvaltning ger riktlinjer i alla delar av hanterandet av samlingar. Foto: Olle Norling.

EN EFFEKTIV ORGANISATION MED MEDARBETARE SOM TRIVS OCH UTVECKLAS

Under 2025 har Stiftelsen Upplandsmuseet haft flera parallella arbetsgrupper som föreslagit vägar för att förbättra verksamheten. Det har gjorts en översyn av det totala lokalbehovet i organisationen, med främsta syftet att utarbeta en strategi för minskade kostnader och nya arbetssätt för kansliet. Kommunikationsarbetet har fått nya rutiner och bättre samordning mellan avdelningar, en krisledningsgrupp har återuppväckts och fått förnyade arbetsuppgifter, en hållbarhetsgrupp har identifierat relevanta mål för museets verksamhet utifrån Agenda 2030, bibliotekets framtida funktion har utretts och arbetsmiljöarbetet har kompletterats med en strategi för att hantera kemikalier.

En policy för samlingsförvaltning togs fram, för att strukturera och sammanställa riktlinjer för arbetet med samlingar. Policyn ska vara ett hjälpmedel för att arbetet med samlingarna ska utföras konsekvent och förbättra kvaliteten i samlingsförvaltningen.

Momsfrågan har utretts med anledning av nya domar i Kammarrätten. Domarna har medfört att momsmodellen reviderats. Förändringen trädde i kraft under 2024 och har till följd av dessa ändrade externa förutsättningar inneburit en varaktigt högre kostnadsnivå för Stiftelsen Upplandsmuseet, vilket påverkat verksamhetens ekonomiska utrymme.

Öppna slöjdvällar lockar erfarna och nya slöjdare, som tillsammans utforskar material och tekniker.
Foto: Marie Fagerlind.

SLÖJD

Hemslöjdsfrämjande verksamhet i Uppsala län har sin hemvist på Stiftelsen Upplandsmuseet. Hemslöjden har till uppdrag att främja slöjdande som immateriellt och materiellt kulturarv. Målgrupper är barn och unga, yrkesverksamma slöjdare och civilsamhället.

STÄRKTA KUNSKAPSUPPLEVELSER OCH LIVSLÅNGT LÄRANDE

Hemslöjdskonsulenterna i Uppsala län bedriver kursverksamhet, både för enskilda slöjdare som vill lära mer om tekniker och material, och för handledare som i sin tur lär ut slöjd. Under året har en satsning gjorts på fortbildning för handledare verksamma i skola, kulturskola och fritidsverksamhet. Deltagare på kurser under 2025 har kunnat lära mer om att tillverka korgar, vävning, broderi och täljning.

Navet i slöjdens verksamhet i länet är verksamhetslokalen Kaniken. Där ges kurser och hålls öppna slöjdvällar. De öppna slöjdvällarna har ökat antalet deltagare, delvis som ett resultat av kontakt med utbytesstudenter på Sveriges lantbruksuniversitet.

Slöjdkonsulenterna har arbetat med två utställningar under året. *Älskade korg* är en inlänad utställning som kompletterades med korgar ur Stiftelsen Upplandsmuseets samlingar. I vandringsutställningen *UNG VÄV – tradition i rörelse* är tre unga slöjdare från länet representerade. Utställningen är producerad i samverkan med omgivande läns slöjdverksamhet. Utställningen har visats på Väv-mässan, Folk och Kultur och kommer även att visas i länet längre fram.

Deltagare på slöjddresidens visar hur man knäcker fram basselspån. Foto: Marie Fagerlind.

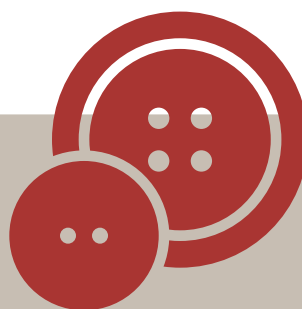
SAMVERKAN SOM ÖKAR KUNSKAPEN OM UPPLANDS KULTURHISTORIA OCH KULTURARV

Hemslöjdskonsulenterna har ett välutvecklat samarbete med de omgivande länen. Efter att i tre år ha arrangerat slöjddresidens tillsammans har hemslöjdskonsulenter och -utvecklare samlat sig kring frågan hur detta arbete ska kunna utvecklas vidare. Slöjddresidensen är en viktig del i att stärka de professionella slöjdarnas möjligheter till fortbildning och skapande av nätverk.

Utbildningssatsningen *Slöjdkraft*, riktad till fritidspedagoger i länet, är ett samverkansprojekt med Region Uppsala med syfte att stärka ungas psykiska hälsa. Planerandet påbörjades under 2025, men genomförandet sker under kommande år.

DIGITAL NÄRVARO

I samverkan med omgivande läns slöjdverksamhet har digitala föreläsningar om slöjd och hållbarhet genomförts. Länets hemslöjdskonsulenter har fortsatt bidra med redaktionellt arbete med text och foto på den nationella plattformen *Hemslöjdsguiden*.

24

slöjdivällar

20-40

deltagare vid slöjdivällar

12

fördjupande hantverkskurser

Besök vid bällristningarna i Boglösa i samband med årsmöte för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund. Foto: Eva Wrede.

UPPLANDS FORNMINNESFÖRENING OCH HEMBYGDSFÖRBUND

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund är det regionala förbundet för hembygdsrörelsen i Uppsala län, bildad 1869.

År 2025 var 81 hembygdsföreningar anslutna till förbundet med sammanlagt 12 746 medlemmar samt 444 enskilda medlemmar. Förbundet med dess föreningar utgör en av länets största och viktigaste kulturvårdande institutioner.

Föreningen grundade Upplandsmuseet 1909 och var 1959 medstiftare till Stiftelsen Upplandsmuseet. I stiftelsen sitter idag representanter från Region Uppsala och förbundet, där förbundet har en ordinarie- och en suppleantplats.

Förbundet ansvarar för fem samförvaltade stiftelser, som i slutet av 2025 hade ett kapital på närmare 76 miljoner kronor, och där huvuddelen av avkastningen tillfaller Stiftelsen Upplandsmuseet. Stiftelsen Upplandsmuseet förser förbundet med en del tjänster, reglerade genom ett avtal.

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har en rik verksamhet. Vi startade året med Vinterting 2 februari med tema Krisberedskap. Vi delade där ut Disa Gilles pris till Hållnäs hembygdsförening och 2024 års Ola Ehns stipendium till ekonomisk historikern Therese Nordlund Edvinsson, samt åhörde flera föredrag. Förbundets

årsmöte ägde rum den 26 april med Boglösa och Villberga hembygdsföreningar som värdar.

I juni delade förbundet ut totalt 100 000 kr ur Stiftelsen Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond för byggnadsvårdinsatser på fyra hembygds gårdar. Till Årets hembygdsbok utsågs skriftserien Dannemorabygden. Stämma för enskilda medlemmar hölls den 20 september i Uppsala. Där hade vi glädjen att dela ut förbundets förtjänstmedalj till Ceylon Sundin, för hans stora insatser som amatörarkeolog.

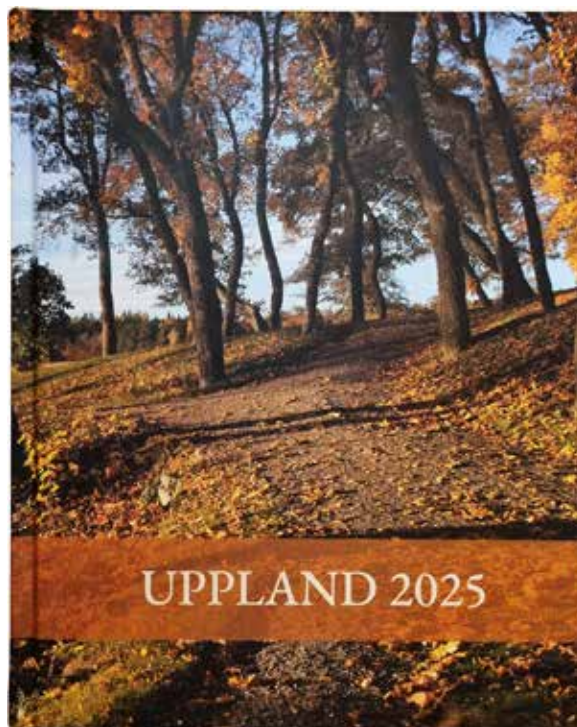
I samarbete med Länsforskningsrådet i Uppsala län genomfördes den 28 november för nittonde gången seminariet "Uppland i forskningen" där ett 70-tal professionella och amatörforskare möts med uppländsk forskning i fokus.

Styrelsemedlemmarna deltar i en rad olika samråd, konferenser och projekt med syftet att bevaka hembygdsrörelsens intressen och bidra med sakkunskap.

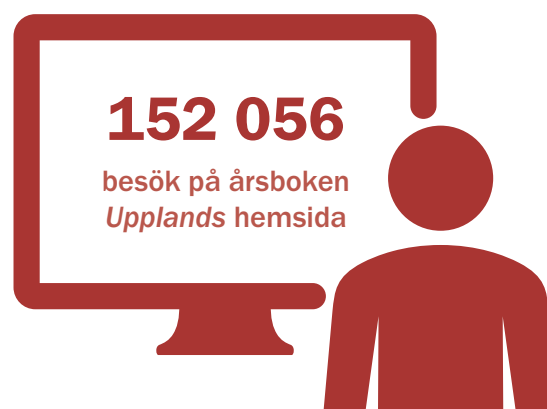
I slutet av året utgavs årsboken Uppland 2025. Den innehöll, utöver rapporter från hembygdsföreningarnas verksamhet, åtta artiklar som belyser Upplands rika historia. På årsbokens hemsida, aarsbo-kenuppland.se, finns nu 79 årsböcker tillgängliga med över 1000 artiklar om det uppländska kulturarvet tillgängliga för allmänheten.

Förbundet äger museigården och byggnadsminnet Kvekgården, som är en av Sveriges bäst bevarade bondgårdar på ursprunglig plats. Anläggningens status som byggnadsminne kräver hög trovärdighet i utförande samt i val av traditionella material vid fortlöpande åtgärder på byggnaderna. Stiftelsen Upplandsmuseet bistår med hjälp med byggnadsvården på Kvekgården på uppdrag av och i samverkan med ägaren. Lagunda hembygdsförening har skött delar av underhållet och ansvarat för visningar och viss programverksamhet.

Göran Ulväng
Ordförande i Upplands fornminnesförening
och hembygdsförbund

Årsboken *Uppland* med artiklar om den uppländska kulturbistorien.
Foto: Camilla Löf.

*Hur lång tid tar det egentligen att ta sig fram på olika sätt?
Interaktivt moment i utställningen UPP-LEV på Upplandsmuseet. Foto: Martin Testorf.*

BESÖKSSTATISTIK FÖR STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET 2025

Fördelning på olika besökskategorier	Upplands- museet	Gamla Uppsala museum	Disagården	Walmstedtska gården	Föremåls- magasin	Regional verksamhet	Hemslöjds- lokalen Kaniken	Digital verksamhet	Totalt
Enskilda besökare	38 722	76 039	25 615	408	2	22 545	1 243	0	164 574
Totalt antal besök skola och förskola									
Antal personer	1 724	2 876	1 862	661	33	1 564	0	535	9 255
Antal grupper	78	118	51	32	3	45	0	10	337
Övriga grupper									
Antal personer	1 054	0	162	75	2	1 430	12	355	3 090
Antal grupper	68	56	19	6	1	15	2	2	169
Totalt antal skolor och förskolor samt övriga grupper									
Antal personer	2 778	2 876	2 024	736	35	2 994	12	890	12 345
Antal grupper	146	174	70	38	4	60	2	12	506
Totalt antal besökare	41 500	78 915	27 639	1 144	37	25 539	1 255	890	176 919

ÅRSJÄMFÖRELSE

Besöksstatistik	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Upplandsmuseet	41 500	9 291	43 041	53 817	21 695	28 238	93 132	78 886
Gamla Uppsala museum	78 915	84 728	91 081	37 785				
Disagården	27 639	32 741	32 779	28 850	15 889	10 974	20 030	21 902
Walmstedtska gården	1 144	1 709	2 396	2 151	633	308	964	1 231
Bibliotek/magasin	37	45	48	160	7	19	89	129
Regional verksamhet	25 539	17 891	22 965	13 416	4 561	31 894	22 006	24 072
Hemslöjdslokalen	1 255	731	692	222	230	412	1 267	1 240
Digital verksamhet	890	136	498	665	1 407			
Totalt	176 919	147 272	193 500	137 066	44 422	71 845	137 488	127 460

ÅRSREDOVISNING 2025

STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET, LÄNSMUSEUM FÖR UPPSALA LÄN

FLERÅRSJÄMFÖRELSE

Belopp i tkr	2025	2024	2023	2022	2021
Totala intäkter	66 385	65 568	58 733	56 819	46 350
Varav bidrag	48 762	50 405	44 893	43 558	37 231
Resultat	1 157	-6 489	1 672	-2 277	3 276
Balansomslutning	34 943	34 032	40 622	38 891	38 848
Soliditet (%)	69	67	72	71	77
Antal årsarbetare	54	55	54	53	46

FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Fritt eget kapital

Belopp vid årets ingång	22 890 192
Årets vinst	1 157 826
Belopp vid årets utgång	24 048 018

RESULTATRÄKNING

Belopp i kr	Not	2025-01-01 2025-12-31	2024-01-01 2024-12-31
Verksamhetens intäkter			
Nettoomsättning		17 622 322	15 162 618
Bidrag	2	48 762 889	50 405 499
		66 385 211	65 568 117
Verksamhetskostnader			
Direkta kostnader		-4 664 324	-11 820 409
Övriga externa kostnader		-23 650 697	-24 606 364
Personalkostnader	3	-38 904 646	-37 466 175
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-170 231	-158 871
		-67 389 898	-74 051 819
Verksamhetsresultat		-1 004 687	-8 483 702
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		1 846 817	1 437 166
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		342 967	575 676
Räntekostnader och liknande resultatposter		-27 271	-18 876
		2 162 513	1 993 966
Resultat efter finansiella poster		1 157 826	-6 489 736
Övriga skatter			
Årets resultat		1 157 826	-6 489 736

STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET, LÄNSMUSEUM FÖR UPPSALA LÄN

BALANSRÄKNING

Belopp i kr	Not	2025-12-31	2024-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer	4	523 113	695 811
		523 113	695 811
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	5	24 494 957	22 049 276
		24 494 957	22 049 276
Summa anläggningstillgångar		25 018 070	22 745 087
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m.m.</i>			
Färdiga varor och handelsvaror		567 491	671 586
		567 491	671 586
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		1 629 318	1 389 741
Aktuell skattefordran		539 099	85 661
Övriga fordringar		55 585	97 699
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		3 298 453	3 205 469
		5 522 455	4 778 570
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank		3 835 862	5 836 456
		3 835 862	5 836 456
Summa omsättningstillgångar		9 925 808	11 286 612
SUMMA TILLGÅNGAR		34 943 878	34 031 699
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Balanserat resultat		22 890 192	29 379 928
Årets resultat		1 157 826	-6 489 736
Summa eget kapital		24 048 018	22 890 192
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		722 861	1 600 138
Övriga skulder		2 686 013	2 314 639
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		7 486 986	7 226 730
Summa kortfristiga skulder		10 895 860	11 141 507
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		34 943 878	34 031 699

NOTER

NOT 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1
Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Definition av nyckeltal

Soliditet

Justerat eget kapital i procent av balansomslutning

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Tillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas bedömda nyttjandeperiod.

Följande nyttjandeperioder tillämpas:

	Antal år
Inventarier	5, 8, 10
Bilar	8

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde.

Fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas till verkligt värde efter marknadsvärdet.

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäktsredovisning

Inkomsten redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Företaget redovisar därför inkomsten till nominellt värde (fakturabelopp) om ersättningen erhålls i likvida medel direkt vid leverans.

Avdrag görs för lämnade rabatter.

Tjänsteuppdrag och entreprenadavtal

Uppdragsinkomster och uppdragsutgifter för uppdrag till fast pris redovisas som intäkt när arbetet är väsentligen fullgjort (färdigställandemetoden).

UPPLYSNINGAR TILL ENSKILDA POSTER

NOT 2 Bidrag	2025	2024
<i>Övriga rörelseintäkter uppdelade på intäktslag</i>		
Kultursamverkansmodellen, Region Uppsala	30 162 420	29 571 000
Kultursamverkansmodellen, statligt	7 007 000	7 050 000
Kulturdepartementet, Gamla Uppsala museum	4 700 000	4 700 000
Lönebidrag	874 266	1 297 370
Riksantikvarieämbetet	470 927	410 695
Constance Andersson	1 950 000	4 640 000
Övriga*	3 598 276	2 726 434
	<u>48 762 889</u>	<u>50 405 499</u>

* I beloppet "Övriga" ingår forskningsbidrag.

NOT 3 Medelantal anställda	2025	2024
----------------------------	------	------

Medelantal anställda

Medelantalet anställda bygger på av stiftelsen betalda närvarotimmar relaterade till en normal arbetstid.

Medelantal anställda har varit	54	55
--------------------------------	----	----

NOT 4 Inventarier, verktyg och installationer	2025-12-31	2024-12-31
---	------------	------------

Ingående anskaffningsvärde	2 560 363	2 242 425
Försäljningar/utrangeringar	-74 000	317 938
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 486 363	2 560 363
Årets avskrivningar	-170 231	-158 871
Utgående redovisat värde	523 113	695 811

NOT 5 Andra långfristiga värdepappersinnehav	2025-12-31	2024-12-31
--	------------	------------

Ingående anskaffningsvärde	22 049 276	18 915 494
Inköp/försäljningar	2 445 681	3 133 782
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	24 494 957	22 049 276
Utgående redovisat värde	24 494 957	22 049 276

Stiftelsen Upplandsmuseets byggnadsantikvarier övervakar åtgärder i bebyggelsen i länet. Vasstakläggning på en källarbyggnad i Nolsterby, Östhammars kommun. Foto: Göran Olsson.

Följ oss på sociala medier via länkarna nedan eller via QR-koden:

WEBBSIDA www.upplandsmuseet.se

FACEBOOK <https://www.facebook.com/Upplandsmuseet/>

INSTAGRAM <https://www.instagram.com/upplandsmuseet/>

DIGITALT MUSEUM <https://digitaltmuseum.se/owners/S-UM>

YOUTUBE <https://www.youtube.com/channel/UCT3mIN44DF6BJjPuvrfhl7A>

BESTÄLL NYHETSBREVET <http://pub.epostservice.se/Subscribe/Form/105/f6c08fb684e8>

STIFTELSEN

UPPLANDSMUSEET

Stiftelsen Upplandsmuseet, länsmuseum för Uppsala län

adress Drottninggatan 7, 753 10 Uppsala

telefon 018-16 91 00 hemsida www.upplandsmuseet.se